

Tema: Strategija oružane borbe

„Vojno delo“ u broju 6/80. donelo je referate, saopštenja i diskusije sa „okruglog stola“ na kojem je vođena rasprava o strategiji oružane borbe.

U ovom broju nastavljamo s objavljivanjem saopštenja i diskusija koji se odnose na pojmovno određenje oružane borbe i strategije oružane borbe i njihove bitne karakteristike.

General-major

BOŠKO RANITOVIĆ

Pukovnik

ANTE BEGOVIĆ

Prilog klasifikaciji osnovnih obeležja oružane borbe u opštenarodnom odbrambenom ratu

Oružana borba je odlučujući oblik suprotstavljanja agresoru i bitna pretpostavka uspešnog vođenja opštenarodnog odbrambenog rata. Stoga je bliže teorijsko određenje njenih bitnih obeležja veoma značajno za sagledavanje suštine oružane borbe i ONOR-a u celini. Ali tim zahtevom nije određen nivo aspiracija ovog rada, već se svodi na pokušaj identifikovanja i klasifikovanja osnovnih obeležja oružane borbe u ONOR-u, bez njihovog detaljnijeg elaboriranja, što će biti predmet daljih rasprava u Centru za strategijska istraživanja i na stranicama »Vojnog dela«.

Polazeći od dosadašnjeg ratnog iskustva, prvenstveno od iskustva iz našeg narodnooslobodilačkog rata i savremenih ratova opštenarodnog tipa koji su vođeni posle drugog svetskog rata, zatim od iskustava sa mnogobrojnih vežbi koje se godinama izvode u našim oružanim snagama po modelima koji su pravljani u duhu naše koncepcije i doktrine opštenarodne odbrane, te dosadašnjih teorijskih uopštavanja svih tih iskustava, moguće je, bez posebnih istraživanja, identifikovati nekoliko grupa obeležja oružane borbe u NOR-u,

koja čine jednu, vojno-tehnološku stranu te pojave, koja je u uskoj dijalektičkoj vezi sa društvenom suštinom opštenarodnog odbrambenog rata i oružane borbe u njegovom sklopu. To su, po našem mišljenju, sledeća obeležja:

1. Totalnost oružane borbe

Naša oružana borba je, prema svojim ciljevima, karakteru, učesnicima, načinu vođenja i angažovanim snagama i sredstvima, uslovljena ciljevima i karakterom opštenarodnog odbrambenog rata. I upravo jedno od bitnih svojstava tog rata, njegova sveobuhvatnost, opredeljuje totalnost oružane borbe kao njeno najopštije obeležje u tri osnovna smisla: u smislu obima angažovanja i stepena naprezanja snaga i sredstava, u smislu jedinstva oružane i neoružane borbe i u prostorno-vremenskom smislu.

a) U skladu sa stepenom područjstavljanja opštenarodne odbrane širi se i broj učesnika u oružanoj borbi. Sem oružanih snaga, koje su nosilac te borbe, u njenom pripremanju i vođenju učestvovala i radni ljudi i građani u okviru svojih organizacija udruženog rada i drugih samoupravnih i društvenih organizacija, mesnih zajednica i društveno-političkih zajednica. Oni će, pored ostalog, izvršavati velik broj zadataka neposredno vezanih za oružanu borbu, kao što su: obaveštajno-izviđačka delatnost, bezbednost i samozaštita, materijalno-tehničko obezbeđenje i sanitetsko zbrinjavanje, održavanje i opravka puteva i drugih komunikacijskih objekata, inženjersko uređenje prostora, priprema objekata za zaprečavanje i drugo. Time se u principu znatno proširuje obim pojma oružane sile u tradicionalnom značaju tog pojma, i u našim uslovima dobija značenje specifične odbrambene moći društva koja je gotovo identična ukupnoj društvenoj moći našeg samoupravnog socijalističkog društva. Ali i same oružane snage, posebno jedinice teritorijalne odbrane, kao specijalizovana odbrambena društvena institucija, nisu ni brojčano ni organizacijski ograničene tradicionalnim formacijskim shemama koje bi sputavale najšire učešće stanovništva u oružanoj borbi u njihovom okviru. One se mogu, u skladu s potrebama i konkretnom vojno-političkom situacijom, brojno povećavati do maksimalnih razmera. Na pojedinim delovima teritorije neposredno zahvaćenim borbenim dejstvima, posebno na privremeno zaposednutoj teritoriji, u oružanu borbu uključivaće se na razne načine, celokupno sposobno stanovništvo, posebno omladina. Na taj način obezbediće se njena širina i masovnost, što će predstavljati jednu od njenih najbitnijih karakteristika.

b) Oružana borba i svi drugi oblici opštenarodnog otpora čine jedinstvenu, dijalektički povezanu, međusobno uslovljenu i nedeljivu celinu. To znači da ćemo u eventualnom ratu, uporedo sa oružanom borbom voditi i političku, ekonomsku, diplomatsku i psihološko-propagandnu borbu, kao i borbu u oblasti nauke, kulture, prosvete, zdravstva i dr. Sve to će najneposrednije doprineti snaženju oružane borbe i stvaranju optimalnih društveno-političkih i društveno-ekonomskih uslova za njeno uspešno vođenje, kao što će uspešnost oružane borbe, sa svoje strane povratno uticati na efikasnost svih drugih oblika opštenarodnog otpora. Naravno, to pretpostavlja neprekidnu i čvrstu saradnju komandi-štabova jedinica oružanih snaga svih stepena i odgovarajućih organa i rukovodstava drugih struktura sistema opštenarodne odbrane i društvene samozaštite. No, to je već stvar organizacije i tehnologije rukovođenja i komandovanja u ONOR-u.

c) Prostorni aspekt totalnosti oružane borbe ogleda se u njenoj rasprostranjenosti na čitavom ratištu za sve vreme rata. To znači da bi se oružana borba vodila na svakom delu naše teritorije i akvatorije, na kojem bi se nalazile ili na koje bi dejstvovalе snage i sredstva agresora. Čitav jugoslovenski prostor je naša konstantna operacijska osnovica u najširem smislu, za sve vreme rata, tj. do potpunog slamanja agresije, bez obzira na to što može doći u nekoj fazi rata do diskontinuiteta strategijskog fronta. Drugim rečima, ni jedan deo jugoslovenskog prostora se ne bi napuštao bez obzira na ishod početnih frontalnih dejstava agresora i ne bi mogao biti okupiran, anektiran, zauzet ili pasiviziran. Pojedine delove teritorije i akvatorije agresor bi mogao samo privremeno zaposesti, ali bi se i na tim delovima stalno izvodila borbena dejstva različitih razmera i oblika. To nije samo hipoteza ili samo teorijski stav već činjenica koja se već ispoljila u našoj ratnoj praksi, pa je takvo teorijsko stanovište empirijski dokazano. Sem toga, bile bi primenjene i sve druge odbrambene aktivnosti i mere radi uništenja i razbijanja snaga agresora i potpunog osloboljenja privremeno zaposednutih delova naše teritorije i akvatorije.

Saglasno tome i zavisno od razmera agresije, načina dejstva agresora i razvoja vojnostrategijske situacije na našem ratištu, vodiće se borbena dejstva i najširih razmera istovremeno i usklađeno na frontu, na privremeno zaposednutim delovima teritorije i u dubini ratišta. Time se izražava prostorna komponenta sveobuhvatnosti ONOR-a i totalnosti oružane borbe na našem ratištu, čime se, i u praksi, negiraju okupacija, aneksija, zauzimanje ili pasiviziranje bilo kojeg dela našeg prostora.

Neizbežne vojnostrategijske posledice tog dejstva oružane borbe, i posebno njegove prostorne komponente bi bile: (1) teritorija i akvatorija gde ne bi bile prisutne snage neprijatelja, predstavljala bi operacijsku osnovicu za preduzimanje zamašnjih operacija; (2) snage agresora bi uvek bile izložene koncentričnim dejstvima naših snaga i nalazile bi se u taktičkom i operativnom okruženju, čime bi u celini bile dovedene u pasivan (defanzivan) strategijski položaj; (3) agresor ne bi bio u stanju da kontroliše i eksploatiše najveći deo našeg prostora i da razbije društveno-politički sistem ni na jednom delu teritorije, što praktički znači negaciju mogućnosti ostvarenja ciljeva agresije; (4) agresor bi neizbežno osećao hronični manjak snaga, čak i za to da ostvari minimalnu gustinu okupacije. Objektivno on nikad ne bi mogao da izbegne svoj protivrečan položaj i da razreši dilemu: zaposedanjem većeg dela prostora smanjiti prostor za manevar snaga opštenarodne odbrane, rizikujući razvlačenje sopstvenih snaga ili većom koncentracijom svojih snaga u rejone i prostore koji su za njega politički, vojno i ekonomski veoma značajni, obezbediti veći stepen sopstvene sigurnosti. U prvom slučaju njegove snage bile bi razvučene na velikom prostoru i tako izložene počesnom uništavanju, a u drugom, odbranom na malim prostorima, bile bi izložene stalnim koncentričnim udarima naših snaga i gubljenju privremeno zaposednutih delova teritorije i akvatorije, što u krajnjem znači i gubitak inicijative i na strategijskom nivou. Drugim rečima, prostorna komponenta totalnosti oružane borbe u ONOR-u dovodi agresora u nepovoljan politički i vojnostrategijski položaj na našem ratištu, a za nas predstavlja osnovni uslov i garanciju uspešnog vođenja oružane borbe i ONOR-a u celini. Stoga je prostorna komponenta totalnosti oružane borbe jedna od njenih najbitnijih karakteristika strategijskog značaja.

d) Vremenski aspekt totalnosti oružane borbe podrazumeva neograničene vremenske dimenzije, tj. mogućnost neograničenog trajanja oružane borbe do pobede nad agresorom, što je u direktnoj suprotnosti sa strategijom munjevitog rata. To ne znači, naravno, da naša doktrina ne predviđa i varijante kratkotrajnog rata kada to dopuštaju globalni odnos snaga i drugi uslovi. No, to je u načelu ideal kome agresor teži i za takav rat se priprema. Poznato je, naime, da svaki agresor nastoji da u što kraćem roku postigne cilj agresije, jer ako rat duže potraje, vreme »radi« protiv njega i na vojnom i na političkom planu.

Naš koncept vođenja ONOR-a i oružane borbe ne određuje unapred vreme njihovog trajanja. Budući da su moguće različite vrste agresije na našu zemlju, to bi i trajanje oružane borbe bilo različito.

To, pored ostalog, podrazumeva opredeljenost za vođenje dugotrajnog opštenarodnog odbrambenog rata u kojem bi se oružana borba vodila do potpunog slamanja agresije. Time se, ujedno, izražava vremenska komponenta totalnosti oružane borbe u ONOR-u, kao njena bitna strategijska karakteristika. No, ona nije jednoznačna već se javlja u nekoliko modaliteta koje je nužno naznačiti da bi se potpuno shvatilo to svojstvo oružane borbe u ONOR-u.

Prvo, agresiju treba slomiti u što je moguće kraćem vremenu, intenzivnim uništavanjem neprijateljeve žive sile i ratne tehnike, uz racionalne vlastite gubitke.

Drugo, orijentacija na dugotrajnu oružanu borbu ne znači i napuštanje prostora bez uporne i aktivne odbrane. Naprotiv, dugotrajnu, za agresora iscrpljujuću oružanu borbu moguće je voditi jedino ako se drži, kontroliše i oslobađa što veći deo prostora, na kojem se nalaze naši ljudski i materijalni izvori za dugotrajni rat.

Treće, dugotrajna oružana borba ne znači samo izbegavanje odlučujućih sudara, već i stalno nametanje agresoru neprekidnih borbenih dejstava taktičkih, operativnih i strategijskih razmera u prostoru i vremenu, gde i kada to nama odgovara, s obzirom na odnos snaga i druge važne činioce.

Četvrto, dugotrajnost oružane borbe još više naglašava princip racionalne upotrebe sopstvenih snaga i racionalno trošenje i neprekidno obnavljanje materijalnih sredstava u svim uslovima.

Peto, dugotrajan rat moguće je voditi ako se u oružanoj borbi obezbedi veće trošenje neprijateljeve, od vlastite žive sile u jedinici vremena, i ako se stvore uslovi za kontinuiranu popunu vlastitih gubitaka. To znači da dugotrajnost oružane borbe treba neprekidno da bude u funkciji menjanja odnosa snaga u našu korist.

Dakle, masovnost, jedinstvo svih oblika oštenarodnog otpora, rasprostranjenost i vremenost oružine borbe u smislu njenog trajanja do potpunog slamanja agresije, stalni su i međusobno uslovljeni (a ne i zamenljivi) činioci njene totalnosti u bilo kojoj vrsti agresije na našu zemlju.

2. Visoki intenzitet i neprekidnost oružane borbe

To je drugo njeno bitno svojstvo, koje je usko povezano s vremenoprostornim relacijama oružane borbe i samo prividno izgleda suprotno totalnosti oružane borbe u smislu njenog trajanja. To njeno svojstvo znači, u stvari, da bi proces oružane borbe bio maksimalno ubrzan i veoma dinamičan na taktičkom i operativnom nivou

u svim prostornim dimenzijama i vremenskim uslovima, odnosno da bi se izvodio velik broj borbenih dejstava u jedinici vremena. Na taj način se, posredno ubrzava i ratni proces u celini. Naime, stalnim povećanjem broja napadnih borbenih akcija manjih razmera u jedinici vremena, što se postiže ubrzavanjem priprema i toka izvođenja tih akcija, odvija se proces multiplikovanja naših oružanih snaga u jednom drugom vidu, tj. povećavaju se borbene mogućnosti i efekti borbe svakog pojedinca i jedinice, uz istovremeno ograničavanje mogućnosti ispoljavanja tehničke i druge nadmoćnosti protivnika, kao posledice gubljenja inicijative na taktičko-operativnoj ravni. Prema tome, svrha intenziviranja oružane borbe je u tome da se postigne nanošenje protivniku što većih gubitaka, odnosno da se osigura najviši stepen trošenja neprijateljevih snaga u jedinici vremena, kako bi se za što kraće vreme promenio odnos snaga u vlastitu korist. Promenom odnosa snaga u globalnim razmerama pomoću intenzivnih akcija taktičkog i operativnog značaja, ubrzava se i globalni proces oružane borbe, tako što i strategija sada menja svoj odnos prema faktorima vreme i prostor. Na taj način, na kraju, dolazi do pomirenja prividne suprotnosti između svojstva dugotrajnosti i intenzivnosti oružane borbe u ONOR-u.

Intenzivnost savremene oružane borbe kao njeno opšte svojstvo je rezultanta taktičko-tehničkih osobina i mogućnosti savremene ratne tehnike i načina upotrebe oružanih snaga zaraćenih strana. Savremeno naoružanje odlikuje se velikim vatrenim učincima i mogućnošću višekratne upotrebe u jedinici vremena, preciznošću pogađanja i mogućnošću manevrisanja sredstvima i vatrom. Ta svojstva savremenog naoružanja omogućavaju visok intenzitet i neprekidnost oružane borbe na kopnu, moru i u vazдушnom prostoru. Manevarske mogućnosti ostale ratne tehnike, kao i mogućnost savremene elektronike i u nepovoljnim meteorološkim uslovima, omogućavaju maksimalno korišćenje navedenim svojstvima naoružanja i, na taj način, direktno i indirektno intenziviraju borbena dejstva taktičkih, operativnih i strategijskih razmera.

Tehnički faktor je, očividno, bitan za intenziviranje oružane borbe. Ali, u oružanoj borbi u ONOR-u primarni značaj dobija subjektivna delatnost tj. ratna veština i u vezi s intenzivnošću borbenih dejstava. Rasprostranjenost oružanih snaga na čitavom ratištu omogućava neprekidnost borbenog dodira, a ta okolnost, opet, pruža mogućnost da se brzo i jednostavno izvode manevri i jednovremeno napada više objekata na čitavoj dubini neprijateljevog strategijskog rasporeda. To podrazumeva i mogućnost izbora u pogledu načina i vremena borbenih akcija na svim nivoima opštosti, što znači i mo-

gućnost nametanja protivniku vlastitog načina dejstva, pa i odlučujućih sudara u uslovima odnosa snaga, prostora i vremena koji su za njega nepovoljni, a gde vlastite prednosti mogu doći do punog izražaja. Naravno, i agresor će nastojati da to isto ostvari u prostoru i vremenu gde njegova eventualna prednost u broju i kvalitetu nekih vrsta najsavremenijeg naoružanja i vojne opreme može najviše da dođe do izražaja. No, upravo zbog osobenosti naše oružane borbe, naročito u pogledu njene masovnosti i prostorno-vremenskih aspekata totalnosti, i specifične ratne veštine koja je determinisana ciljem rata, društvenim bićem i drugim okolnostima koje su karakteristične samo za oružanu borbu što se vidi na sopstvenoj teritoriji, agresor nikad neće biti u stanju da primeni iste ili slične postupke, pa stoga neće biti u stanju ni da se najefikasnije koristi svojim naoružanjem i opremom. Tako se intenziviranjem sopstvenih dejstava umrtvljuje aktivnost neprijatelja, a time i eliminiše njegova eventualna prednost u nekim vrstama savremene ratne tehnike. Ratno iskustvo je to već dokazalo, pa se s tim može računati kao nespornom činjenicom.

3. Kombinovanje oružane i neoružane borbe i različitih oblika oružane borbe

Kombinovanje oružane borbe i svih drugih oblika opštenarodnog otpora na celoj teritoriji, za sve vreme rata i u svim uslovima i na svim nivoima, omogućava postizanje najvećih rezultata u borbi u opštenarodnom odbrambenom ratu. Kombinovana borbena dejstva biće preovlađujuća naročito na operativnom i strategijskom nivou. Različitost oblika oružane borbe — frontalni, partizanski i kombinovani i mogućnost njihove primene u skladu sa datom vojnostrategijskom situacijom na našem ratištu — omogućavaju uspešno vođenje oružane borbe u svim uslovima. Naše doktrinarno opredeljenje za različite oblike oružane borbe, pruža mogućnost izbora u skladu sa uslovima i omogućava nam da uvek primenimo onaj oblik ili oblike koji nam, u konkretnim uslovima, daju najbolje rezultate i što je najvažnije, kontinuitet oružane borbe u diskontinuitetu fronta i drugim i najtežim uslovima. Time je, pored ostalog, omogućena totalnost oružane borbe u smislu njenog neograničenog trajanja.

4. Manevar snagama i sredstvima

Oružana borba u ONOR-u imala bi izrazito manevarsko obeležje, kako u dejstvima naših oružanih snaga, tako i snaga agresora. Pri

tome bi se manevar zasnivao na različitim osnovama i različito se ispoljavao na jednoj i drugoj strani. Dok bi agresor svoj manevar zasnivao, pre svega, na visokom stepenu tehničke pokretljivosti i velikim mogućnostima vatre, mi bismo, pored materijalno-tehničkog činioca kao elementa pokretljivosti, zasnivali svoj manevar i na elastičnim organizacijskim rešenjima i načinu upotrebe oružanih snaga. To, pre svega, podrazumeva postojanje raznovrsnih snaga JNA i teritorijalne odbrane, koje jednovremeno pokrivaju celokupnu teritoriju i najčešće nalaze se u rejonima iz kojih mogu bez velikih pomeranja da se najcelishodnije upotrebe. U toj svetlosti disperzija oružanih snaga na čitavom ratištu iskazuje se kao svojevrsan oblik strategijskog manevra.

Manevarski karakter oružane borbe došao bi do izraza kako u odbrambenim, tako i u napadnim dejstvima. Ta dejstva bi se odvijala na isprekidanim frontovima: po pravcima, u bok i u pozadinu snaga agresora, jednovremeno po celoj dubini borbenog i operativnog poretka agresora i neprekidno na celokupnoj privremeno zaposednutoj teritoriji. Manevarski karakter oružane borbe podrazumeva, pored ostalog, umešno korišćenje prostora, snagama i sredstvima i izbegavanje odsudnih bojeva i borbi u kojima bi agresor mogao da uništava naše snage po delovima. Međutim, naše snage će izvoditi i najodsudnija odbrambena dejstva tamo i tada gde nam to konkretna situacija bude nalagala.

Primenom pretežno manevarskih dejstava, naše oružane snage maksimalno bi se koristile raspoloživim snagama i sredstvima, razvlačile bi snage agresora na velikom prostoru, nametale mu sopstvenu inicijativu i prisiljavale ga da se neprekidno bori za isti prostor. Manevarskim dejstvima obezbeđujemo postizanje neprekidnog iznenađenja, održavamo inicijativu i smanjujemo mogućnost manevra snagama agresora, i prisiljavamo ga na odbrambena dejstva na ograničenim prostorima.

5. Pomeranje težišta

Pomeranje strategijskog težišta i njegovo eventualno ispoljavanje kroz više operativnih težišta na ratištu, izraz je elastičnog odnosa strategije oružane borbe prema prostoru kao činiocu rata. Po tome se oružana borba u ONOR-u razlikuje od svih sličnih vojnih pojava.

Povremeno povlačenje pojedinih delova oružanih snaga sa bilo kog dela našeg prostora ne bi presudno uticalo na dalji tok i ishod oružane borbe kao celine na našem ratištu. To, drugim rečima, zna-

či da se strategijsko težište oružane borbe ne određuje za sav tok rata, već da se pomera s jednog prostora na drugi, u skladu s razvojem situacije. Istovremeno, to znači da se uvek mora izražavati strategijsko težište, jer je to preduslov za ostvarivanje ciljeva svakog perioda rata.

Zavisno od vrste agresije, odnosa snaga i perioda rata, strategijsko težište oružane borbe može biti izraženo na frontu ili na privremeno zaposednutom delu teritorije i akvatorije. Ako bi agresor eventualno uspeo da ispreseca naše ratište i za određeno vreme ne bi bilo jedinstvenog strategijskog fronta, strategijsko težište bi se pomeralo s jednog na drugi deo ratišta dejstvima operativnih grupa ili strategijske grupacije oružanih snaga, u skladu sa ciljevima koji se žele postići u tom periodu ONOR-a.

U uslovima postojanja jedinstvenog strategijskog fronta na ratištu, težište na frontu je opšte, globalno strategijsko težište oružane borbe. Ono se ispoljava na onom ili onim vojištima gde ishod borbenih dejstava presudno utiče na postizanje cilja oružane borbe u određenom periodu rata ili rata u celini.

Težište borbenih dejstava biće uvek na prostorima gde se nalazi najveći deo stanovništva, materijalnih i drugih društvenih dobara i gde postoje mogućnosti racionalnog angažovanja snaga i sredstava. To su, pre svega, komunikacijski pravci duž kojih su gradovi i veća naseljena mesta, privredni i drugi objekta infrastrukture i rejoni poljoprivredne proizvodnje i industrijskih sirovina. Na tim prostorima i agresor će nastojati da održi svoje snage, jer je to određeno ciljevima agresije. Stoga je izražavanje, odnosno prenošenje težišta borbenih dejstava na te prostore neophodno i opravdano i s društveno-političkog i vojnoekonomskog stanovišta.

Uspešno ispoljavanje težišta borbenih dejstava na urbanim prostorima pretpostavlja ne samo borbena dejstva i na ostalim delovima ratišta, već i njihovo čvrsto držanje i kontrolu nad njima. Na tim područjima obavlja se stalna društveno-politička i proizvodna aktivnost, i ona su neophodna osnovica za preduzimanje borbenih dejstava i velikih razmera na privremeno zaposednute delove teritorije i akvatorije.

6. Posebna obeležja oružanoj borbi u ONOR-u daju specifični sadržaji i vidovi borbenih dejstava i njihovi međusobni odnosi, kao i specifičnosti borbenih dejstava u gradovima i naseljenim mestima, pa se u skladu s tim, ispoljavaju u više modaliteta.

a) Odnos napada i odbrane

Kada je reč o vidovima borbenih dejstava, ona će, po svojoj unutrašnjoj strukturi i sadržajima, predstavljati složen splet naizmeničnih i istovremenih borbenih dejstava sačinjenih od odbrambenih, napadnih, protivdesantnih, diverzantskih i drugih operacija, bojeva i borbi, uz široku primenu protivudara, protivnapada, prepada, zaseda, susretnih bojeva i borbi, diverzantskih dejstava i drugo. U savremenim uslovima sve više se brišu granice između napadnih i odbrambenih dejstava. Po pravilu, samo bi se dejstva nižih taktičkih jedinica ispoljavala kao »čist« napad ili odbrana.

Za oružanu borbu u ONOR-u poseban značaj ima sagledavanje napada i odbrane, kao osnovnih vidova borbenih dejstava u njihovom dijalektičkom jedinstvu, povezanosti i uslovljenosti. Posebno je važno što potpunije sagledavanje njihove komplementarnosti i paralelnosti, naročito na operativnom i strategijskom nivou.

Strategija oružane borbe polazi od toga da je napad primarni osnovni vid borbenih dejstava, kojim se najuspešnije razbijaju i uništavaju snage agresora. To proizilazi iz ofanzivnog karaktera naše doktrine oružane borbe. Međutim, bićemo često u situaciji da primenjujemo i odbranu. Primena jednog ili drugog vida zavisiće od konkretne situacije, pre svega od odnosa snage i cilja koji se želi postići. Napad i odbrana predstavljaju delove jedinstvene celine u realizaciji ciljeva rata i oružane borbe. Oni će se uvek kombinovati, pri čemu će po pravilu preovlađivati napadna dejstva, ali će se u okviru napada, po pravilu, izvoditi i odbrambena dejstva i obrnuto. Drugim rečima, oružana borba u ONOR-u karakteriše se veštīm i stalnim kombinovanjem napadnih i odbrambenih dejstava i umešnim korišćenjem svih prednosti koje jedan ili drugi vid pruža. To znači da će se napad i odbrana, posebno na strategijskom i operativnom nivou, ali i u dejstvima taktičkih jedinica, sastojati od većeg broja povezanih, međusobno uslovljenih i usklađenih napadnih i odbrambenih dejstava i drugih borbenih taktičkih radnji.

Jedno od najbitnijih obeležja naše oružane borbe je težnja da se pod udar naših snaga stavljaju jednovremeno sve snage agresora na celoj širini i dubini njegovog borbenog ili operativnog rasporeda. Ako naše snage izvode napad, uvek će se težiti da se neprijatelj jednovremeno napada na celoj dubini njegovog rasporeda i da se veštom kombinacijom, pre svega, napadnih, ali i odbrambenih dejstava, sve njegove snage stave pod udar naših snaga. Isto tako, pri izvođenju odbrane uvek će se težiti da se pod udar naših snaga jednovremeno stave sve snage koje napadaju, što se postiže veštom

kombinacijom odbrambenih i napadnih dejstava u zahvatu fronta, pretežno, napadnim dejstvima na privremeno zaposednutoj teritoriji i napadnim dejstvima u protivdesantnoj borbi u sopstvenoj pozadini.

b) Osnovni sadržaj oružane borbe

Osnovni sadržaj oružane borbe u ONOR-u bili bi protivoklopna i protivdesantna borba i protivvazдушna odbrana. Takav zaključak temelji se na spoznaji slike savremenog rata, koja je delimično viđena u nekim savremenim lokalnim ratovima, ali se i u celosti može zamisliti i predstaviti na bazi činjenica koje govore o veličini, stanju i kvalitetu savremenih oružanih snaga velikih sila i mnogih drugih zemalja. Kao što se zna njihovu okosnicu čine oklopno-mehanizovane, avijacije i vazdušno-desantne snage, koje raspolažu sredstvima ratne tehnike velike vatrene i udarne snage. Osim toga te snage su veoma pokretljive u sve tri dimenzije prostora.

Sasvim je izvesno da će agresor u svakoj varijanti rata nastojati da se maksimalno koristi određenim prednostima koje mu pružaju savremena sredstva ratne tehnike, što bi se u praksi izrazilo u masovnim dejstvima avijacije po najznačajnijim objektima na teritoriji i grupacijama oružanih snaga, masovnoj upotrebi najrazličitijih desanata (od taktičkih do onih operativnog i strategijskog značaja) i masovnim dejstvima oklopno-mehanizovanih snaga, podržanih avijacijom i artiljerijom. Dejstva bi se izvodila u zahvatu osnovnih strategijskih i operativnih pravaca i značajnijih objekata na teritoriji.

Iz toga sledi zaključak da za našu opštenarodnu odbranu i njeno uspešno vođenje, prvorazredan strategijski značaj dobijaju borba protiv avijacijskih, oklopno-mehanizovanih i vazdušno-desantnih snaga.

Time su određeni i osnovni sadržaji oružane borbe u ONOR-u, koja će neminovno poprimiti svojstva protivoklopne, protivvazdušne i protivdesantne. Ali, način na koji će naše oružane snage voditi tu borbu nije identičan ili sličan načinu koji agresor primenjuje ili kako bi on to želio. Mi ne smemo dozvoliti da nas on prisili na postupke slične njegovim, u kojima bi se on koristio svojim prednostima tj. svojom udarnom i vatrenom moći. Naprotiv, naša rešenja moraju biti inspirisana težnjom da se eliminišu te njegove prednosti umešnim korišćenjem prostora, raspoložive ratne tehnike i drugih prednosti, koje proističu iz okolnosti da se rat vodi na sopstvenoj teritoriji. Druga stvar koja treba da inspiriše naša rešenja u nave-

denim sistemima borbenih dejstava, jeste činjenica da je agresor iz mnogih razloga veoma osetljiv na gubitke u živoj sili. Ta okolnost nameće zahtev pređ našu ratnu veštinu da odredi sebi kao primaran cilj uništavanje (zarobljavanje) neprijateljske žive sile, što će sa svoje strane uticati da celokupni proces oružane borbe, pa i sva tri navedena sadržaja — protivoklopna i protivdesantna borba i protivvazdušna borba — poprimi (istovremeno) i obeležje protivpeša-dijske borbe.

c) Specifičnosti oružane borbe u gradovima i naseljenim mestima

Prema našoj koncepciji opštenarodne odbrane, gradovi i druga naseljena mesti uporno bi se i odlučno branili u okviru dejstava u zahvatu fronta i u našoj pozadini, pre svega, od vazdušnih i vazdušno-pomorskih desanata. Isto tako, neprekidno bi se vodila oružana borba za gradove i u njima na privremeno zaposednutoj teritoriji. Pošto gradovi predstavljaju političke, privredne, saobraćajne i demografske centre, izuzetno su značajni za nas i za potencijalnog agresora. U njima se nalaze veliki ljudski i materijalni potencijali čije angažovanje utiče bitno na uspešnost vođenja ONOR-a, a posebno oružane borbe.

Uspešna odbrana gradova, borba za njihovo ponovno oslobodjenje, kao i neprekidna borba unutar gradova koje bi agresor uspeo da privremeno posedne, ima, pored vojnog, i izuzetan moralni i politički značaj. Gradovi i druga naseljena mesta biće u svim uslovima svojevrсни »bastioni« borbe i otpora. Poseban značaj imali bi veći gradovi u čijoj se blizini nalaze aerodromi, koji bi predstavljali značajne ciljeve vazdušnih desanata. Stoga strategija oružane borbe posvećuje izuzetnu pažnju pripremanju i vođenju oružane borbe za gradove i u njima.

Odbrana gradova i borba za njih, a posebno borba u gradovima na privremeno zaposednutoj teritoriji u celini je veoma složena. Karakterisala bi se odsudnošću borbenih dejstava i borbom za svaku zgradu i objekat, učešćem velikog broja različitih jedinica, složenošću rukovođenja i komandovanja, neposrednim učešćem građana u oružanoj borbi i veoma složenim uslovima obezbeđenja materijalnih potreba za oružane snage i stanovništvo i zbrinjavanje ljudstva.

Ta svojstva oružane borbe u gradovima, s obzirom na rasprostranjenost i značaj te borbe, sa svoje strane, će dati pečat osnovnim obeležjima oružane borbe u ONOR-u, u celini.

Smatramo da ponuđena klasifikacija, bez pretenzije na iscrp-
nost, može poslužiti svestranijem i sistematičnijem izučavanju su-
vratinskih svojstava oružane borbe u NOR-u, koja je čine osobenom,
to jest, posebnim tipom oružane borbe. Naznačena osnovna svojstva
oružane borbe omogućavaju da se u opštenarodnom odbrambenom
ratu, nezavisno od jačine snage agresora, osvoji i zadrži inicijativa
na svim nivoima ratne veštine, što je bitna pretpostavka za pobedu
u ratu. A to znači, da se, primenom oružane borbe koja ima takva
svojstva, naša zemlja može uspešno suprotstaviti svakom agresoru.